

dy pohybuji v řádech měsíců. **Je však možné na základě předběžného vyšetření vyslovit suspektní podezření, na jehož základě je možné zahájit specializované intervence.**

Prvními instancemi, kde se obvykle poprvé vysloví podezření na přítomnost PAS symptomatiky, bývají právě ordinace praktického lékaře, školky, školy a často také speciálně pedagogická centra nebo pedagogicko-psychologické poradny.

Průkaz osoby s PAS

Jedinci, kterým byla diagnostikována porucha autistického spektra, mohou oficiálně získat průkaz osoby s PAS. Tento průkaz může vydat a potvrdit odborník, který diagnózu stanovil, dále pak má tuto kompetenci praktický lékař. Tento průkaz má několik možných využití. V první řadě slouží jako prostředek komunikace a potvrzení, že se skutečně jedná osobu se specifickými potřebami, která může mít obtíže v některých situacích, s orientací nebo komunikací. Předložená kartička může předcházet nepříjemným situacím, nedorozuměním nebo nepochopením v situacích pro osoby s PAS složitých a nepřehledných (úřady, jednání s policií, vyšetření u lékaře apod.). Kartička může sloužit právě jako první signál pro zvolení správného přístupu (větší tolerance, trpělivost, snaha se dorozumět) k jedinci, který kartičku předkládá a může tak předcházet nepříjemným konfliktům nebo i afektu. MZČR vydalo i metodický pokyn pomáhající občanům, jak specificky přistupovat a volit způsob komunikace s osobami s poruchou autistického spektra (6).

Školství

Jedny z hlavních a většinou i prvních instancí, kam bychom měli děti s poruchou autistického spektra odkázat, jsou školská poradenská zařízení, mezi něž patří speciálně pedagogická centra (SPC) nebo pedagogicko-psychologické poradny (PPP). Jsou to poradenské služby, které se starají o potřeby žáků, škol, školských zařízení, ale i zákonných zástupců. Tyto instituce mají za účel zjišťovat specifické potřeby žáka, doporučovat a vyhodnocovat vhodná podpůrná opatření, podporovat vzdělávání žáků a také zmírňovat důsledky znevýhodnění těchto žáků. Poskytování péče a vydávání podpůrných

opatření pro děti s PAS je závislé právě na diagnóze určené klinickým psychologem nebo psychiatrem. **Tato centra nemají kompetenci poskytovat a provádět diferenciální diagnostiku pro určení PAS.** Základní rozdíl mezi SPC a PPP spočívá v obtížích populace, které je tato služba poskytována. SPC cílí na žáky s problémy plynoucí z tělesného a mentálního postižení, zatímco klientelou PPP jsou nejčastěji žáci se specifickými poruchami učení nebo poruchami chování (7, 8, 9).

Školská poradenská zařízení (ŠPZ)

Speciálně pedagogická centra (SPC)

Standardně tato centra poskytují péči dětem od 3–19 let se zdravotním postižením a pomáhají s procesem integrace pedagogické a sociální. Služby jsou často poskytovány na základě žádosti zákonných zástupců nebo školských zařízení. Vydaná opatření se mohou týkat docházky do MŠ, ZŠ nebo SŠ. Členy týmu jsou psycholog, speciální pedagog a sociální pracovník. SPC poskytuje především komplexní vyšetření schopností žáka, tvoří plán podpůrné péče, poskytuje konzultace rodinám a metodickou podporu škole. Každý takový plán je vysoce individuální, je závislý na stupni opatření, který služba určí. Dále se věnuje i sociálně-právnímu poradenství, pomoci při integraci žáků, krizové intervenci, koordinaci činnosti s dalšími orgány (středisky výchovné péče, poradnami), začleňují a sledují rehabilitační a kompenzační mechanismy. SPC se nadále dělí i dle specializace na konkrétní druh postižení. Můžeme najít speciálně pedagogická centra zaměřující se na žáky se sluchovým, zrakovým, tělesným postižením, vadami řeči, mentálním postižením a právě také na děti s poruchou autistického spektra (7, 8).

Pedagogicko-psychologické poradny (PPP)

PP poradny jsou dalším zařízením, které se zabývá starostlivostí o žáka a jeho potřebami v procesu školní docházky. Rozdíl mezi PPP a SPC spočívá převážně v klientele. PPP poskytuje pomoc při výchově a vzdělávání žáků. Zjišťuje speciální potřeby dětí při vzdělávání,

zjišťuje pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na školní docházku (tzv. školní zralost), vydává doporučení a intervenční plány, přičemž zde se mohou tato opatření týkat i dětí nadaných, které potřebují individuální přístup také. PPP dále provádí intervence pro děti, které jsou ohrožené školním neúspěchem, se zvýšeným rizikem vzniku problémů v osobnostně-sociálním vývoji. Stejně jako SPC vydává metodický plán pro školní docházku. Dále se také věnuje prevenci a realizaci preventivních opatření v oblasti rizikového chování žáků a poskytuje poradenské služby žákům odlišných kultur nebo sociálně-ekonomického zázemí. Obvykle se zde s dětmi s autismem potkáváme před stanovením diagnózy, kde jim je poradenství poskytováno, po stanovení diagnózy se těžiště péče přesouvá do SPC (7, 10).

Střediska výchovné péče (SVP)

Aktuálně stojí mimo ŠPZ, dříve však byla součástí školských zařízení. SVP se starají o děti ohrožené rizikem poruch chování nebo již rozvinutou poruchou, negativními jevy v sociálním vývoji dítěte, případně dospělé osoby do vstoupení do pracovní etapy života, a to nejdéle do 26 let věku. Děti mohou služby SVP využívat v několika formách – celodenní, ambulantní, internátní (max. 8 týdnů), terénní pak zejména v rodinném nebo školním prostředí. SVP zajišťuje poradenské služby, terapeutické, vzdělávací, výchovné a sociální. Děti s poruchami autistického spektra mohou mít obtíže ve školním výkonu, sociálních interakcích, interpersonálních konfliktech nebo v chování. V takových případech a dalších je pak vhodné začlenit intervenci ve spolupráci se střediskem výchovné péče. Dále SVP může být ve spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) (11).

Je však žádoucí a důležité, aby tyto služby spolupracovaly, škola má posléze povinnost vydaná opatření do výuky začlenit. Podpůrnými opatřeními může být například umístění asistenta pedagoga do třídy, přičemž aktuálně vyhláška č. 27/2016 Sb. nedovoluje více než dva asistenty do třídy (11). Dále se opatření mohou týkat i školních družin, konkrétních předmětů nebo zájmových kroužků. Vydaná opatření jsou velmi konkrétní, individuální a týkají se